



סיום שבע מצוות בני נח
מצוות אוניברסליות שנאמרו מחדש בסיני, צמחונים וקרניבורים

הסוגיה השבועית

- סנהדרין – נט עמוד א למעלה 'אמר מר כל מצווה שנאמרה' – נט עמוד ב למטה 'יורד מן השמים' השבוע נסיים את העיסוק בשבע מצוות בני נח בשתי סוגיות קצרות
- א – סוגיה הלכתית שדנה במצוות שנתנו לכלל האנושות ונאמרו שוב אחרי מתן תורה – את מי היא מחייבת?
- ב – סוגיה אגדתית הדנה בהתפתחות ההיתר לאכול בשר ואגב גם בחטאו של הנחש

מצוה שנאמרה לבני נח ונשנית בסיני

- הסוגיה דנה במצווה שנאמרה פעמים, אחת לכל האנושות והשניה בסיני רק לישראל. מפו את האפשרויות השונות להסביר את הכפילות.
 - o מי מחויב במצווה לפי כל אפשרות.
 - o מה ההיגיון בכל אפשרות?
- הגמ' קובעת שאין דבר שמותר לישראל ולנכרי אסור - מה זה אומר על הציפיות מעם ישראל?
 - o בניסיון להסביר יוצאי דופן מכלל זה – הגמ' מביאה עד כמה הבדלים בין ישראל לנכרים – מהם? מה דעתכם?

צמחונות ואכילת בשר

- מהו התהליך של הרחבת מאכל הבשר שעבר על האנושות? עיינו גם בפסוקים? האם זו התקדמות או הדרדרות מבחינה מוסרית?
- הגמ' מניחה היררכיה בין בעלי חיים (שרצים, דגים, עופות) מה ההיגיון הביולוגי והמוסרי שבדבר?
- מה בין איסור אכילת בשר לאדם הראשון לבין הטענה שבשר ירד לו מן השמים – האם אכילת בשר לפי הגמ' היא אידיאל או פשרה?
 - o על ירידת בשר מן השמים – ראו את הסיפור במדבר יא בו יש מתח בין לחם מן השמים לאכילת בשר

נחש

- מה פשר האגדה הסתומה על הנחש?
 - o ראו פירוש הבן איש חי, האם פירושו מתיישב עם פשט הפסוקים? עם פשט הסוגיה?

בן איש חי פרשת משפטים

וכמ"ש רז"ל חבל על שמש גדול וכו' והוא הנחש, ועוד היתה מעלה יתירה לאדה"ר שהיה יושב בג"ע והיו מלאכי השרת צולקין לו בשר, ומסננין לו יין וכו' בגמרא, באופן שלא היה על אדה"ר מוטל שום עבודה גשמית כי אם רק הטיל עליו עבודה רוחנית דוקא, שהיא קיום המצוות עשה ולאויין, וכמ"ש ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה ודרשו רז"ל לעבדה אלו מ"ע, ולשמרה אלו מצוות ל"ת, ולפ"ז אם לא היה חטא אדה"ר, לא



היה האדם עוסק בעסק גשמי כלל, דאין זה עסק שלו ולא הוטל עליו, ולעתיד אחר התיקון ודאי תחזור עטרה ליושנה, ולא יעסוק האדם בעסק גשמי, דאין זה עסק שלו ולא הוטל עליו בתחילת הבריאה,

○ ראו פירוש ר' צדוק הכהן מלובלין

פרי צדיק פרשת וישלח

זוה שאמרו (עבודה זרה ה' ב) בזמן שעוסקים בתורה ובגמילות חסדים יצרם מסור בידם ואין הם מסורים ביד יצרם. והיינו דהיצר הרע נברא שיהא מסור ביד האדם ויוכל להטותו לטוב כרצונו שיכניס כל שלוש כוחות של היצר הרע להקדושה וישתמש בהם לעבודת ה' יתברך. ואם לא יתגבר עליו יהיה מסור ביד יצרו להשתמש בהם להיפך. ועל ידי תורה וגמילות חסדים זוכין להיות יצר הרע מסור בידו כמו שנברא. וכן דרשו (סוכה נ"ב ב) מפנק מנוער עבדו וגו' על היצר הרע ופירש רש"י דיצר הרע הוא עבדו של אדם שאם רצה הרי הוא מסור בידו כמו שנאמר (בראשית ד', ז') ואתה תמשל בו, ואם מפנקו מנוער אז יהיה מסור בידו של היצר הרע ויהיה מנון ושר. וכן איתא בזוה"ק פרשה זו (קס"ו סוף ע"א) טוב נקלה ועבד לו וגו' האי קרא על יצר הרע איתמר וכו', עד דאיהו אתגאי עליה ומשיך לגיהנום אבל טוב נקלה דלא אזיל אבתריה דיצר הרע וכו', וכדין ההוא יצר הרע מתהפך לעבד לו וכו'. והוא כנ"ל שבאמת נברא היצר הרע שיהיה לעבד לו ואם מקלקל נעשה הוא חס ושלום עבד להיצר הרע.

ועל זה רמזו (סנהדרין נ"ט ב) חבל על שמש גדול שאבד מן העולם שאלמלא נתקלל נחש כל אחד ואחד מישראל היו מזדמנים לו שני נחשים טובים וכו'. והיינו דאם לא נתקלל הנחש והוא כשלא היה מפנקו מנוער היה הנחש עבדו והיה מכניס כל כוחות הנחש בקדושה וכנזכר לעיל נמצא דבריאת היצר הרע הוא לטוב ככל מלאכי השרת. ואם אין האדם עושה אותו רע הוא מלאך אחד טוב. רק על ידי אכילת אדם הראשון מעץ הדעת שהוא פגם הנחש נעשה בכל דבר ערבוב טוב ורע. והיינו שיוכל לקלקל בכל השלוש כוחות ועל ידי זה נתחלקו לשנים ונקרא מלאך רע. ומכל מקום כיון דעיקר בריאתו היה לטוב כמבואר נקרא גם הוא מלאך שהוא שלוח מה' ומשרת עליון.

ולכן כיון שיש לכל אדם שני מלאכים, דהיינו שנחלקים לשנים כנ"ל. יעקב אבינו ע"ה שהיה שורש כל הששים ריבוא נפשות וכאשר ראה מחנה אלהים, היינו ששים ריבוא מלאכים שגם המלאך רע הוא נברא לטוב. וזהו שנאמר מחנה אלהים זה מחנה אחד ששים ריבוא. רק כיון דלדורות יש ערבוב טוב ורע ויוכלו לעשותו רע. ממילא נתחלקים לשנים והם שני מחנות דלששים ריבוא נפשות יש מאה ועשרים ריבוא מלאכים שיש לכל אחד מלאך טוב ומלאך רע, דהיינו מלאך שיוכל לעשות אותו רע בבחירתו. וזהו שנאמר ויקרא שם המקום ההוא מחנים מאה ועשרים ריבוא כמו שאמרו במדרש רבה.

סיכום

למי שיוותר זמן מומלץ לחזור על שלושת הדפים שלמדנו ולנסות לסכם את העולה מהם:

- בשאלת היחס בין יהודים לגויים
- בשאלת היחס בין הורה למוסר האנושי